

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Iirimaa

SISUKORD

- 1 Millised on abinõude eri liigid?
- 2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?
  - 2.1 Menetlus
  - 2.2 Peamised tingimused
- 3 Abinõude ese ja laad
  - 3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?
  - 3.2 Milline on selliste abinõude mõju?
  - 3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?
- 4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

1 Millised on abinõude eri liigid?

Iiri kohtutes on esialgse õiguskaitse eri liikidest kättesaadavad kohtumäärused. Kohtumäärusega annab kohus poolele korralduse teha konkreetset asja või hoiduda seda tegemast. Kohtumääruse rikkumine on lugupidamatus kohtu vastu ja rikkujale võib määrata vanglakaristuse. Kohtumäärus on:

i) tähtajatu;

ii) kindlaksmääratud tähtajaga või

iii) ajutine (kuni kohtumenetluse lõpuni).

Kui hageja leiab, et kostja võib kõrvaldada või hävitada olulised esemed või dokumendid, võib ta esitada kohtule *ex parte* taotluse nn Anton Pilleri kohtumääruse tegemiseks. See on kohtumäärus, millega nõutakse kostjalt, et ta lubaks hagejal siseneda oma ruumidesse eesmärgiga kontrollida dokumente või muid esemeid ja eemaldada kõik hagejale kuuluvad asjad. Kui hageja tunneb muret, et kostja võib realiseerida kõik oma varad ega ole suuteline hageja nõuet rahuldama, kui viimane osutub kohtuistungil edukaks, võib hageja esitada kohtule taotluse nn Mareva kohtumääruse või varade arestimise kohtumääruse tegemiseks. Sellega takistatakse kostjal teha kohtumääruse kehtivuse ajal oma varaga tehinguid. Üldiselt takistab Mareva kohtumäärus kostjal, kes ei asu asjaomases kohtupiirkonnas, kuid kelle varad asuvad selles kohtupiirkonnas, nende varade kõrvaldamise kuni kohtumenetluse lõpuni.

Juhul kui hageja nõue puudutab teatavat rahasummat, võib ta taotleda kohtult kohtumääruse tegemist, millega antakse kostjale korraldus vahemakse tegemiseks terve kohtu kaudu nõutud summa või selle teatava osa ulatuses. Kui kostja tunneb muret, et hageja ei pruugi kohtuvaidluse kaotamise korral olla suuteline tasuma kostja kohtukulud, mis on seotud kostja eduka kaitsetegevusega menetluses, võib ta paluda kohtul anda hagejale korralduse esitada menetluskulude katteks tagatis, makstes kohtule teatava rahasumma. Kui kostja kasuks tehakse kulude tagatist käsitlev kohtumäärus, ei saa hageja menetlust jätkata enne, kui ta on kohtumääruses nimetatud summa kohtule tasunud.

Kõrgem kohus on samuti pädev andma teises kohtupiirkonnas toimuva menetluse toetuseks esialgse õiguskaitse, kui see on otstarbekas. Ta võib teha varade üleilmse arestimise kohtumääruse, mida kohaldatakse teistes jurisdiktsioonides asuvate varade suhtes, kui on karta, et kostja võib oma varad vastu tehtavast kohtuotsusest pääsemiseks ära kulutada.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Enamasti võib kohtumääruse taotluse esitada kas ringkonnakohtule või kõrgemale kohtule. Teatavaid esialgse õiguskaitse liike võib siiski taotleda ainult kõrgemalt kohtult, näiteks varade arestimise kohtumäärust, Anton Pilleri kohtumäärust ja välismaiseid tulusid puudutavat kohtumäärust.

Esialgset õiguskaitset taotlev pool peab esitama taotluse, mida toetab notariaalselt kinnitatud dokument. Taotluse esitaja peab täielikult avalikustama kõik asjakohased faktid, eelkõige kui taotlus esitatakse teist poolt sellest eelnevalt teavitamata. Notariaalselt kinnitatud dokument peaks sisaldama ka kohtumääruse kavandit, et täpsustada, mida kohtult nõutakse. Lisateave vajalike kohtuvormide kohta on kättesaadav [kohtuteenistuse](#) veebisaidil.

Kui kohtumäärust taotleval poolel õnnestub see saada, peab ta tavaliselt andma kahjutasu suhtes tagatise juhuks, kui ta kaotab lõpuks kohtumenetluse, nii et teisele poolele, kelle vastu kohtumäärus tehti, hüvitatakse selle tulemusena tekkinud kulud.

Kohtumääruse taotlused võib esitada *ex parte* või teist poolt sellest eelnevalt teavitamata, kui selleks on mõjuvad põhjused. Sellised taotlused võib esitada ka enne menetluse algatamist, juhul kui asi on hageja olukorda arvesse võttes kiireloomuline. (Esialgse õiguskaitse saamise kohta kaubanduskohtus vt [Ülemkohtu eeskirjad \(Rules of the Superior Courts\)](#) 1986, eeskiri 63A, artikli 6 lõige 3).

2.2 Peamised tingimused

Kohtutel on õigus otsustada, kas teha esialgse õiguskaitse kohta kohtumäärus või mitte. Nad teevad sellise kohtumääruse, kui seda on õiglane ja otstarbekohane teha. ([Ülemkohtu eeskirjad \(Rules of the Superior Courts\)](#) 1986, eeskiri 50, artikli 6 lõige 1). Kaaludes esialgse õiguskaitse kohta kohtumääruse tegemise asjakohasust, peaks kohus kindlaks tegema:

- i) kas otsustada tuleb heauskse õigluse küsimuse üle;
- ii) kas kahjutasu või hüvitise määramine oleks piisav õiguskaitsevahend, kui kohtumääruse taotlus jäetakse rahuldamata, kuid taotluse esitaja on kohtumenetluses kokkuvõttes edukas;
- iii) kus asub sellise kohtumääruse tegemise korral otstarbekohasuse tasakaal.

Taotluse esitaja peab kõigepealt tõendama, et kohtumenetluses käsitletakse õigluse küsimust. See on taotluse esitaja jaoks suhteliselt väikene takistus, kuid viimastel aastatel on seda nõuet olnud raskem täita, juhul kui taotluse esitaja taotleb esialgse õiguskaitset kohtumäärust, millega kohustatakse teist poolt midagi tegema. Ametiasutused on nüüd sellisel juhul selgeks teinud, et taotluse esitaja peab tõendama oma nõude tugevust, mistõttu ta oleks kohtuistungil tõenäoliselt edukas.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Kohtumäärust võib taotleda mitmesugustel põhjustel, sealhulgas selleks, et takistada teist poolt maa-ala arendamast või kasutamast planeerimistingimusi või -lepinguid rikkudes, võimaldada kinnisvara läbi otsida ja esemeid eemaldada, kohustada tööandjat jätkama töötajale tasu maksmist või takistada tööandjat palkamast uusi töötajaid enne vaidluse tulemuse selgumist. Kui tehakse varade arestimise kohtumäärus või Mareva kohtumäärus, ei saa see pool, kelle vastu kohtumäärus on tehtud, teha oma varaga mingisuguseid tehinguid, mis on kohtumäärusega vastuolus. Näiteks võib tal olla lubatud võtta pangakontolt välja ainult kindlaksmääratud rahasumma või ta ei tohi vähendada oma vara väärtust alla teatava summa seni, kuni menetluses on tehtud lõplik otsus.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kui pool rikub kohtumäärust, käsitatakse seda lugupidamatusena kohtu suhtes ja sellele isikule võib määrata vanglakaristuse või trahvi või seada tema varale kitsenduse. Kohtumääruse esilehel peaks olema hoiatus, mis teavitab saajat kohtumääruse tingimuste rikkumise võimalikest tagajärgedest. Kui kolmas isik abistab teadlikult kostjat varade arestimise kohtumääruse alla kuuluvate varade realiseerimisel, võib ka see isik olla süüdi lugupidamatuses kohtu suhtes. Seetõttu antakse kohtu tehtud varade arestimise kohtumääruste koopiad tavaliselt ka kõikidele huvitatud kolmandatele isikutele, nagu pangajuhatajatele, raamatupidajatele ja õigusnõustajatele, kes töötavad või osutavad teenuseid selle poole heaks, kelle kohta kohtumäärus on tehtud.

Iga kohtumäärust rikkudes sõlmitud leping on ebaseaduslik ja pool ei saa seda kohtumääruse olemasolust teadlik olles täitmisele pöörata. Omandiõigus võidakse siiski üle anda ebaseadusliku lepinguga ja seepärast ei ole pärast sellise lepingu täitmist tavaliselt võimalik üleantud varasid tagasi saada ja hüvitis on hageja ainus õiguskaitsevahend sellises olukorras.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kohtumäärus kehtib tavaliselt kohtumenetluse lõpuni (esialgse õiguskaitse kohtumäärus). Kui esialgse õiguskaitse kohtumäärus tehakse teist poolt eelnevalt teavitamata, kehtib see tavaliselt üksnes piiratud tähtaja jooksul, mille möödumisel on vaja teist kohtumäärust.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Jah. Kostja või iga isik, keda esialgse õiguskaitse kohtumääruse tegemine mõjutab, võib esitada kohtule mis tahes ajal taotluse selle kohtumääruse muutmiseks või tühistamiseks. Isik, kes soovib kohtumäärust vaidlustada, peab oma taotlusest teavitama eelnevalt teise poole õigusnõustajat. Kohus võib kohtumääruse tühistada, kui kostja tõendab, et seda ei oleks tulnud üldse teha, kui kohtumääruse tegemisest alates on asjaolud märkimisväärselt muutunud või kui tühistamine on õiglane ja otstarbekohane. Nagu eespool märgitud, võib kohus nõuda kohtumäärust taotlevalt poolelt kahjutasu suhtes tagatise maksmist kohtule juhaks, kui ta kaotab lõpuks kohtumenetluse, nii et teisel poolel, kelle vastu kohtumäärus tehti, on teatav kaitse seoses selle tulemusena tekkinud kuludega.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 07/11/2018